

GÜNLÜK GAZETELERDE ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARA YÖNELİK HABERLERİN İNCELENMESİ

Faruk LEVENT

*Yrd. Doç. Dr.,
Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi*

ÖZET

Her çocuğun doğuştan getirdiği özellikler birbirlerine benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte üstün yetenekli çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, psikomotor gelişim ve kişilik özellikleri açısından yaşlılarından farklı yönleri olduğu birçok araştırmada ortaya konmuştur. Bilişsel kapasite olarak üst düzeyde dünyaya gelen üstün yetenekli çocuklar, normal yaşlılarından farklı oldukları için medyada bu çocuklar ile ilgili haberlere sıklıkla rastlanmaktadır. Bu bağlamda üstün yetenekli çocuklar ve bu çocukların kapasitelerinin geliştirilmesinde sosyal paydaşlardan biri olan medyaya önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu çalışmanın amacı gazete haberleri aracılığıyla on iki ay zaman aralığında, Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara yönelik haberlerin sayısını ve içeriklerini belirlemektir. Araştırma kapsamında, 2012 yılı itibariyle ülkemizde en çok okunan ve satışı en fazla olan ilk beş gazetenin haber kaynakları taranacaktır. Bu gazetelerde, 01 Ocak 2012 - 31 Aralık 2012 tarihleri arasında yer alan haberler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilecektir. Bunun yanında belirlenen her bir haberde, üstün yetenekli çocuklar ve bu çocukların eğitimine yönelik faaliyet gösteren kurum, organizasyon ve kişilerin sayıları da tespit edilecektir. Bu çalışma ile, medyanın üstün yetenekli çocuklara yönelik farkındalık düzeyinin artırılmasına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Günlük gazete, üstün yetenekli çocuklar, haberler.

ABSTRACT

The characteristics that every child has brought since their births have similarities. However it is pointed out in many researches that gifted children differ from their peers in terms of their cognitive, socio-emotional, psychomotor development and personality traits. Since gifted children born with high cognitive capacity differ from their normal peers, it is often possible to see news about these gifted children in media. In this sense media which is a social stakeholder has important responsibilities for developing these

gifted children and their capacities. The purpose of this research is to determine the content and the frequency of the news related with gifted children in Turkey in the last 12 months. In this research the first five of the most widely sold and read newspapers in Turkey in 2012 will be scanned. The news from these newspapers from 1st January 2012 to 31st December 2012 will be analyzed using content analysis. Moreover with every news detected, the number of institutions, organizations and persons that works for educating these gifted children will be determined. It is thought that media can increase their awareness towards gifted children with the help of this study.

Keywords: Daily newspaper, gifted children, news.

GİRİŞ

Kitle iletişimi, demokratik toplumun ve bu toplumu oluşturan bireylerin gelişmesinin vazgeçilmez bir parçasıdır (Timisi, 2003). Kitle iletişiminin yapıldığı araçlar topluluğu ise kitle iletişim araçları olarak tanımlanmaktadır (Aziz, 2006). Kitle iletişim araçları bir ülkede yaşayan insanlara; evlerinde ve işyerlerinde, sokakta, kısacası her yerde ulaşarak, çeşitli mesajları süratle ve kolaylıkla iletirler (Köknel, 1998). Bu araçlar, yaptıkları yayınlarla bireylerin düşüncelerini etkileyebilmekte, duygularını yönlendirebilmekte ve davranışlarında değişikliğe neden olabilmektedir (Singer ve Singer, 1998).

İlgili literatürde, bireyler arası iletişimi kolaylaştırıp geliştiren kitle iletişim araçlarının farklı şekillerde sınıflandırması yapılmıştır. Duyu organlarına göre yapılan sınıflandırmaya göre kitle iletişim araçları “görsel, işitsel ve görsel-işitsel araçlar” olarak ele alınırken; mesaj sunum biçimlerine göre “yazılı, sözlü ve yazılı-sözlü araçlar” şeklinde sınıflandırılmıştır. Görsel iletişim araçları olan gazete ve dergiler; siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel içerikli haber ve bilgileri periyodik zamanlarda hedef kitleye yazılı olarak sunarlar. Dolayısıyla bu iki iletişim aracı, mesaj sunum biçimine göre de yazılı iletişim araçları grubuna girmektedir (Işık, 2000). Yazılı kitle iletişim araçları; haber ve olayların verilmesinde kanaat ve düşüncelerin geniş kitlelerine ulaştırılmasında, toplumun dikkatini ülkenin temel davaları üzerinde toplamada ve okuyucuların genel kültürlerini arttırmada son derece önemli rol oynamaktadır (Bektaş, 2002).

Kitle iletişim araçlarının temel işlevi toplumun bilmediği şeyler, görmediği yerler ve nesnel hakkında haber ve bilgi vermektir (Tokgöz, 1994). Bu araçlar, ülke ve dünyada meydana gelen olaylar, gelişmeler ve değişen şartlarla ilgili bilgi vermek suretiyle ülke ve dünyadaki sorunların toplum ve bireyler tarafından öğrenilmesini sağlar. Bu işlev; kitle iletişim araçlarının habere esas olacak olay, fikir ve gelişmeye ulaşmalarını, bunları üretmelerini ve yaymalarını içermektedir (Güz, 2005).

Demokratik bir düzende kitle iletişim araçlarının bir başka işlevi kamuoyu oluşturmak ve onu yönlendirmektir. Bunun yanında bu araçların toplumdaki mevcut görüş

ve fikirleri herhangi bir ayırım yapmaksızın duyurma ve inceleme sorumluluğu vardır. Bu anlamda kitle iletişim araçları, çeşitli görüşlerin aktarıcısı ve tercümanı rolündedir (Gökçe, 1998).

Üstün yeteneklilik; “*genel kabiliyetler, kişisel düşünce ve motivasyonun bir bileşkesi*” (Feldhusen, 2005) ya da “*duygusal ve bilişsel deneyimleri anlama ve transfer etme yeteneği bakımından akranlarına göre farkındalık, duyarlılık ve yetenek ortaya koymak*” olarak ifade edilmektedir (Kokot, 1999). Üstün yetenekli çocuklar; daha hızlı öğrenebilme, bilgiyi daha uzun süre akılda tutabilme, daha geniş ve derinliğine kavrayabilme, olay ve olgular arasındaki ilişkileri daha önce anlayabilme gibi birçok zihinsel kapasiteyle normal akranlarından farklılık gösterirler. Üstün yetenekliler; yenilikleri takip etmekte, orijinal ve yeni fikirler ileri sürmekte, mal ve hizmet üretiminde normal akranlarına göre daha etkin olmaktadır. Bu nedenle örgütlü toplumlardan üstün yeteneklilere sahip çıkması, onların eğitimini özel olarak ele alması ve onlara yönelik eğitim uygulamalarını geliştirmeleri beklenmektedir (Şirin, Kulaksızoğlu ve Bilgili, 2004).

Üstün yetenekli çocukların ileride önemli roller oynayacak yetişkinler haline gelebilmesi için öncelikle onların erken farkedilmesi ve doğru tanı konulması gerekmektedir. Bu çocukların bazıları olağanüstü gelişimleri ve başarıları ile kendilerini daha kolay fark ettirebilmektedir. Fakat bazılarının yetenekleri çeşitli nedenlerden dolayı gizli kalmaktadır. Her toplumun her kuşağında böyle gizli kalmış, keşfedilmeden eriyip gitmiş pek çok üstün yetenekli birey bulunmaktadır. Sosyal, ekonomik ve kültür düzeyi düşük ailelerde, azınlık gruplarında, okula gidememiş ya da okuldan çok erken ayrılmak zorunda kalmış olanlarda üstün yeteneklerin farkedilmesi kolay değildir. Hatta okula devam edenler arasında farkına varılamayıp tersine kanılarla damgalanmış, gerçek yetenekleri sonradan ortaya çıkmış olanlar bulunmaktadır (Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1989). Bu bakımdan üstün yetenekli çocukların tespit edilmesi ve yetiştirilmesinde anne-babalara, öğretmenlere ve yakın çevreye önemli sorumluluklar düşmektedir. Aynı zamanda üstün yetenekli çocukların toplumda farkedilmesi ve eğitimi konusunda sosyal paydaşlardan biri olan medyanın kritik rolü vardır.

Bilişsel kapasite olarak üst düzeyde dünyaya gelen üstün yetenekli çocuklar, normal yaşlılarından farklı oldukları için medyanın ilgisini çekmektedir. Üstün yetenekli çocukların elde ettiği başarılar, kazandığı ödüller ve bu çocukların eğitimine yönelik yapılan faaliyetler medyada zaman zaman haber olarak yer almaktadır. Buna bağlı olarak bu çocuklarla ilgili haberlerin medyada yer alışı şekli, konunun topluma sunulmuş sürecinin ve bu süreçte medyanın konuya duyarlılığının önemli göstergesidir. Bu çalışmanın amacı, gazete haberleri aracılığıyla, on iki ay zaman aralığında, Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara yönelik haberlerin sayısını ve içeriklerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, üstün yetenekli çocuklara yönelik haberlerin gazetelerde ne oranda yer aldığı ve bu haberlerin topluma nasıl aktarıldığı incelenmiştir.

YÖNTEM

Çalışmanın örneklemini, Basın İlan Kurumu'nun sayısal verilerine göre Ocak 2012 itibariyle Türkiye'de en çok okunan ve satışı olan ilk beş gazete oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınan gazetelerin seçiminde ulusallık ve tiraj kriter olarak belirlenmiştir. Ele alınan gazetelerdeki haberler, 01 Ocak 2012 - 31 Aralık 2012 tarihleri arasında taranmıştır. Bu beş gazetede üstün yetenekli çocuklara ilişkin toplam 54 haber yayımlanmıştır. Bu haberler içerik analizi yöntemi ile incelenmiş ve bu haberlerin temalar oluşturularak gruplanması uygun bulunmuştur. Ayrıca haberlerde, ilişkili olan kurum veya ilgili kişilerin bağlı oldukları kurumlar ortaya konmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma kapsamında ele alınan 5 farklı gazetede, bir yıllık zaman dilimi içinde yayımlanmış bütün haberler taranmış ve üstün yetenekli çocuklara ilişkin haberler belirlenmiştir (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1: *Gazetelere Göre Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Haberlerin Dağılımı*

Gazete	Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Haber Sayısı	Yüzde
A	15	27,78
B	1	1,85
C	16	29,63
D	16	29,6
E	5	9,26
Toplam	54	100

Tablo 1'de görüldüğü üzere incelenen gazetelerde, üstün yetenekli çocuklarla ilgili olduğu tespit edilen 54 haberlerin 15'i A Gazetesi'nde, 1'i B Gazetesi'nde, 16'sı C Gazetesi'nde, 16'sı D Gazetesi'nde ve 5'i ise E Gazetesi'nde yayımlanmıştır. İlgili haberlerin %96,3'ü Türkiye, % 3,7'si ise yurt dışı kaynaklı haberlerden oluşmaktadır.

Araştırma kapsamındaki gazetelerde, 01 Ocak 2012 - 31 Aralık 2012 tarihleri arasında, üstün yetenekli çocuklarla ilgili 47 farklı başlıkta haber yayımlanmıştır (Bkz. Tablo 2). Bazı haberlerin birden çok gazetede yayımlandığı görülmüştür. "Üstün zekâlı öğ-

renciler ‘atık yağdan sabun’ üretti”, “THK üstün zekâlı çocukları uçuracak” ve “Çocuğunuz erken okuyorsa üstün yetenekli olabilir” başlıklı haberler, ele alınan 5 gazetenin 3’ünde birden haber yapılmıştır. “Berk Uğurlu’dan büyük başarı” başlıklı haber ise iki ayrı gazetede birden aynı başlıkla yayımlanmıştır.

Tablo 2: *Gazetelerde Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Haberlerin Başlıkları*

Haberin Başlığı	İlgili Haber Sayısı
Üstün zekâlı çocuklar, özürlü çocuklar kadar ilgi istiyor	1
Üstün zekâlı öğrenciler keşfedilmeyi bekliyor	1
Fatih Koleji, üstün zekâlı çocukları eğitecek	1
Hiperaktivite zekâ göstergesi değil!	1
Geleceğin bilim adamları Bursa’da yetişiyor	1
Geleceğin Nobel adayları Bursa’dan yetişecek	1
Geleceğin yönetmenlerinden 3 boyutlu çizgi film	1
Yeni olimpiyat sporcuları buradan yetişecek	1
Üstün zekâlılara yeni okul binası yapılacak	1
Mevlana Üniversitesi’nden üstün zekalılar okulu	1
Konya’da “Üstün Zekalılar Okulu” açıldı	1
Üstün zekalılar için ikinci proje Elbistan’da hayata geçiyor	1
Bakan Ergün: Memlekete topçu, popçu lazım ama bilim adamı da lazım	1
Üstün zekâlı öğrenciler “atık yağdan sabun” üretti	3
Üstün zekâlı çocuklar Ankara’da toplanacak	1
Dâhi çocuğu çaldırmayın	1
Aydın’a Bilim Sanat Merkezi	1
Bakan Dinçer: 40 bin kişi alacağız	1
IQ testi out kişiye özel test in	1
THK üstün zekâlı çocukları uçuracak	3
Meclis’ten zeki çocuk komisyonu	1

Haberin Başlığı	İlgili Haber Sayısı
Hedefim ünlü olmak değil Bach ödevimi iyi hazırlamak	1
Öğretmenler öğrenci oldu	1
Ders saati artacak	1
7 yaşında teniste Türkiye Şampiyonu	1
10 bin 960 üstün yetenekliye özel eğitim	1
Üstün yetenekler TBMM gündeminde	1
Açık eğitim üstün zekâlı için	1
Berk Uğurlu'dan büyük başarı	2
Çocuğunuz erken okuyorsa üstün yetenekli olabilir	3
Öğrenci velilerine teklif yağıyor	1
Üstün yeteneklilere eğitim verilemiyor	1
Üstün yetenekli öğrencilere erken mezuniyet	1
50 dahi çocuğa burslu eğitim fırsatı	1
Otist denilen kız üstün zekâ çıktı	1
“Dâhi olmak sizin elinizde”	1
“Geri zekâlı” dediler “üstün zekâlı” çıktı	1
Taciz cezasız kalmadı	1
Türk ‘Einstein’lar geliyor	1
Bu çocuklar çağ açıp kapatacaklar	1
Genç dâhilere sınavsız üniversite	1
TEV'den üstün yetenekli öğrencilere burs	1
2 milyon 250 bin üstün zekâlı insanımız var	1
Başarılı öğrenciye ücretsiz eğitim	1
Dâhi çocuğa bile 5 yaşında okul yasak	1
Küçük Ufuk'un büyük başarısı	1
Üstün zekâlı çocukların keşfi	1
Toplam	54

Tablo 2’de görülen haber başlıkları içinde en ilgi çekici olanı “Taciz Cezasız Kalmadı” başlıklı haberdır. C Gazetesinin 12.03.2013 tarihli bu haberinde, Türkiye’de üstün zekâlı çocuklara eğitim veren tek devlet okulu olan Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu’nda yaşanan olaylarla ilgili mahkemeye yansıyan iki farklı dava konusundan bahsedilmiştir.

Birinci davanın konusu haberde şu şekilde aktarılmıştır:

“İstanbul’da Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu’nda 22 Nisan 2011’de meydana gelen olayda, iddiaya göre sınıf öğretmeni ... , yanındaki arkadaşıyla konuştuğu gerekçesiyle 9 yaşındaki öğrencisi ...’nin boğazını sıktı. ...’nin boynundaki izi gören anne ... okula gelerek, öğretmen ... ile tartıştı. Tartışmaya müdahil olan okul müdürü ... de anneye, ‘Salak kadın’ diyerek hakaret etti. Tarafların karşılıklı olarak şikâyetçi olmaları üzerine öğretmen ... hakkında yaralama iddiasıyla 1 yıla kadar, okul müdürü ... hakkında ise hakaret suçundan 3 aydan, 2 yıla kadar hapis istemiyle dava açılırken, anne ... hakkında ise hakaret suçundan dava açıldı.”

İkinci dava konusu ise haberde şu şekilde aktarılmıştır:

“Bu olaylar nedeniyle okulda yaşanan gerginlik sürerken, 27 Nisan 2010’da öğretmenlerden ... ,iddiaya göre, 9 yaşındaki ... ve yaşıtı ...’ya okul içinde yaşananların okul dışındaki kişilere anlatılmaması gerektiğini ifade ederek, ‘Okulda yaşananlar okulda kalacak. Olanları evinizde anlatırsanız ...’in babasının silah dükkânı var, gelir annenizi babanızı öldürür. ...’m da babası iki tane adam tutar, anne babalarımızı sırtından bıçaklar’ şeklinde sözler söylemek suretiyle tehdit etti. Velilerin şikayeti üzerine öğretmen ... hakkında da, İstanbul 6. Sulh Ceza Mahkemesi’nde ‘mobbing’ suçlamasıyla dava açıldı. Yargılama sırasında ifade veren ... hakkındaki suçlamayı kabul etmedi.”

Ayrıca ilgili haberde iki davanın seyri ve sonuçları hakkında da bilgilendirme yapılmıştır:

“Mahkeme, disiplin yetkisini kötüye kullandığı ve doktor raporlarına göre öğrenci ...’nın ruh sağlığının bozulmasına neden olduğu, böylelikle terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullandığının sabit olduğu gerekçesiyle ...’yi 5 ay hapse mahkûm etti. Mahkeme, sanığın ileride suç işlemekten çekineceği yolunda kanaat oluştuğundan ‘hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına’ ve 5 yıl süre ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verdi. Diğer iddialarla ilgili yargılamalar sürerken, karardan memnun olmayan çocukların velilerinin karara itiraz edecekleri öğrenildi. 160 IQ’ya sahip olan kız çocukları ... ve ... olaylar nedeniyle 23 Mayıs’tan beri okula gitmezken, erkek öğrenci 11 yaşındaki ... da yine okulda psikolojik taciz gördüğü gerekçesiyle, 14 Şubat tarihinden bu yana okulu boykot ediyor. Yaşadıklarımı bir mektupla Başbakan Erdoğan’a da ileten ... mektubunda, ‘Tek umudumuz sizsiniz. Sorunlarımız çözülene kadar okula gitmeyeceğiz’ demişti.”

C Gazetesi'nin okuyucularına duyurduğu bu haberde; çocukların ad ve soyadlarının ilk harfleri kullanılırken okul müdürü, öğrenci velisi ve öğretmenlerin adlarının tamamı, soyadlarının ise ilk harfi belirtilmiştir. Oysa çocuk hakları ve gazetecilik uygulamaları konusunda UNICEF (2007)'in belirlediği ilkelere göre çocuklarla ilgili haberlerde, çocukların kimliğinin tespitine yol açacak bilgilerin verilmesinden kaçınılması gerekir. Bu nedenle "Taciz Cezasız Kalmadı" başlıklı haberde bulunan ifadeler bu çalışmada aynen aktarılmış ancak kişilerin ad ve soyadları "üç nokta işareti" ile gösterilmiştir.

İlgili haberde, 9 yaşında iki çocuğun maruz kaldığı iddia edilen fiziksel ve psikolojik taciz olaylarının ayrıntılı bir şekilde işlenmesi ve taraflar arasında geçen diyalogların okuyucularla paylaşılması oldukça düşündürücüdür. Bu konuda Çocuk Hakları Bilgi Ağı CRIN (Child Rights International Network)'in belirlediği, çocuklarla ilgili haber yaparken başvurulacak etik ilkelerden biri şöyledir: "... çocuğun travmatik olaylara ilişkin acı ve üzüntüsünü tekrar canlandırarak soru, tavır ve yorumlardan kaçınınız."

Ayrıca bu haberde, iki çocuğun zihinsel kapasitesine ilişkin IQ düzeylerinin rakamsal olarak ifade edilmesi son derece sakıncalıdır. Çocukların zekâ durumu ile ilgili bilgilerin gazetede deşifre edilmesi, çocukların hem psikolojik hem de sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda gazeteler, çocuklara yönelik hazırlanan haber içeriklerinde onlara zararlı olabilecek unsurların yer almasını engellemek için gereken özeni göstermelidir.

Tablo 3: *Gazetelerdeki Üstün Yetenekli Çocuklara İlişkin Haberlerin Konulara Göre Dağılımı*

Haberin İçeriği	İlgili Haber Sayısı	Yüzde
Üstün yetenekli çocukların tanılanması	1	0,6
Üstün yetenekli çocukların özellikleri	4	7,4
Üstün yetenekli çocukların başarıları	11	20
BİLSEM'lere ilişkin faaliyetler	4	7,4
Özel öğretim kurumlarının üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik faaliyetleri	2	3,7
Üniversitelerin üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik faaliyetleri	12	22
STK'ların üstün yetenekli çocuklara yönelik faaliyetleri	3	5,5
TBMM Üstün Yetenekliler Araştırma Komisyonu'nun faaliyetleri	5	9,2
Bakan / milletvekili açıklamaları	5	9,2

Haberin İçeriği	İlgili Haber Sayısı	Yüzde
Uzman görüşleri	6	11,1
Üstün yetenekli çocuklara yönelik hak ihlalleri	1	0,6
Toplam	54	100

İçerik analizi yapılan gazetelerde üstün yetenekli çocuklara ilişkin haberlerin konu dağılımlarına baktığımızda, 11 farklı konuda gruplandırıldığını görmekteyiz. Tablo 3'te görüldüğü üzere 12 adet haberde “üniversitelerin üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik faaliyetleri” konusu, 11 adet haberde “üstün yetenekli çocukların başarıları” konusu, 6 adet haberde “uzman görüşleri”, 5 adet haberde “bakan / milletvekili açıklamaları” ve “TBMM Üstün Yetenekliler Araştırma Komisyonu’nun faaliyetleri” konusu, 4 adet haberde “BİLSEM’lere ilişkin faaliyetler” ve “üstün yetenekli çocukların özellikleri” konusu, 3 adet haberde “STK’ların üstün yetenekli çocuklara eğitimine yönelik faaliyetleri” konusu, 2 adet haberde ise “özel öğretim kurumlarının üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik faaliyetleri” konusuna yer verildiği tespit edilmiştir. Buna karşın “üstün yetenekli çocukların tanınması” ve “üstün yetenekli çocuklara yönelik hak ihlalleri” konularının ise gazetelerde yalnızca 1 kere haber konusu olduğu belirlenmiştir.

Her çocuğun doğuştan getirdiği özellikler birbirine benzemekle birlikte üstün yetenekli çocukların zihinsel, motor, dil, psikososyal ve kişilik özellikleri yönünden yaşitlarından farklılık gösterdiği birçok araştırmada vurgulanmıştır (Ömeroğlu, 2004). Bu özellikleri, üstün yetenekli çocukların normal akranlarından daha başarılı olmalarını ve olağanüstü ürünler ortaya koymalarını sağlamaktadır. Buna paralel olarak incelenen gazetelerdeki haberlerin %20’si, üstün yetenekli çocukların elde ettiği başarılar ve yaptıkları projelerle ilgilidir. Bu özellikteki çocukların ulusal ve uluslararası alanlarda elde ettiği başarılarına ilişkin haberlerin günlük gazetelerde yer alması, ülkenin kalkınmasında bu çocukların katkısının anlaşılması açısından önemlidir.

Araştırma kapsamındaki gazetelerdeki ilgili haberlerin %11,1’inde, üstün yetenekli çocuklar ve bu çocukların eğitimi alanında uzmanlık bilgisine sahip akademisyen ve eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir. Okuyucuları doğru kaynaklardan bilgilendirmeye yönelik bu haberlerin, toplumun üstün yetenekli çocuklar konusunda bilinçlendirilmesi bakımından oldukça faydalı olduğu söylenebilir.

Bürokratlar, bir ülkenin gelişmesinde ve ekonomik anlamda kalkınmasında büyük öneme sahip olan üstün yetenekli çocukların eğitimi konusuna ilgili olduklarını halka gösterme eğilimindedir. Buna bağlı olarak siyasi parti temsilcileri ve politikacılar, toplumun geleceğini ilgilendiren bu konuda zaman zaman gazetelere açıklama yapmaktadır. Bazı durumlarda ise gazeteciler, bakanlara ya da milletvekillerine bu özellikteki ço-

çocukların eğitimiyle ilgili sorular yöneltilmektedir. Dolayısıyla incelenen gazetelerdeki 5 adet haber, üstün yetenekli çocukların eğitimi hakkında bakan ya da bazı milletvekillerinin görüşlerini içermektedir.

Üstün yetenekli çocukların tanınması, onlara uygun eğitim olanaklarının sunulması açısından büyük önem taşımaktadır (Moore, 1992). Bununla birlikte bir çocukta ki mevcut yetenekler ne kadar erken fark edilirse, o ölçüde çocuğa yeteneklerini geliştirilmesi için uygun ortam sağlanabilir. İncelenen gazetelerde, üstün yetenekli çocukların tespit edilmesi ve tanınmasıyla ilgili çok az haber yapıldığı tespit edilmiştir. Bu noktada günlük gazetelerin üstün yetenekli çocukların toplumda farkedilmesi konusuna gereken dikkati göstermemesinin bir eksiklik olduğu söylenebilir. Oysa bir çocuğun sahip olduğu yeteneklerin erken belirlenmesi sadece çocuk için değil çocukla ilgili olan herkes için önemlidir. Erken tanılama; çocuğu potansiyelini kullanmaya teşvik ederek düzenli bir çalışma sistemi benimsemesine yardımcı olabilmekte; aile ve öğretmenlerin, çocuğun ilgi ve yeteneklerini en üst düzeyde kullanması yönünde destek sağlayıcı düzenlemeler yapmalarına aracı olmaktadır (Cutts ve Moseley, 2004).

Gazetelerdeki üstün yetenekli çocuklara ilişkin haberler, ilgili kurumlar açısından analiz edildiğinde; 12 adet haberde üniversiteler, 5 adet haberde Bilim ve Sanat Merkezleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, 4 adet haberde Milli Eğitim Bakanlığı, 3 adet haberde Sivil Toplum Örgütü, 2 adet haberde Özel Öğretim Kurumları, 1 adet haberde Bilim Sanayi ve Teknoloji Sanayi Bakanlığı ve Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu kurumlar içinde üniversitelerin öne çıktığı görülmektedir. Bu durumun, üniversitelerdeki” üstün yetenekli çocukların eğitime yönelik faaliyetlerin artmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4: *Gazetelerdeki Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Haberlerin İlgili Olduğu Kurumlar*

İlgili Kurum	İlgili Haber Sayısı
Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)	4
Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)	4
Üniversiteler	12
Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM)	5
Bilim Sanayi ve Teknoloji Sanayi Bakanlığı	1
Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu	1
Sivil Toplum Örgütleri	3
Özel Öğretim Kurumları	2

İçerik analizinde ele alınan gazetelerdeki 5 adet haber, BİLSEM'lerle ilişkilidir. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) ilk olarak 1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına devam eden üstün yetenekli öğrencilerin örgün eğitimleri dışındaki zamanlarda ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim almalarını sağlamak amacıyla açılmıştır. 2013-2014 eğitim-öğretim yılı itibarıyla, toplam 70 adet BİLSEM bulunmakta olup bu merkezlerde yaklaşık 8000 öğrenci yetenekleri doğrultusunda eğitim almaktadır. BİLSEM'lerde yöntem olarak öğrencilerin kendi seçtikleri projeler etrafında kendilerinin geliştirdikleri çözümü uygulamaları ve bu süreç içerisinde öğrenmeleri temel alınmaktadır. Bu merkezlerde; öğrenciler lider öğretmenler rehberliğinde plânlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarını yaparak-yaşayarak öğrenen; üreten, problem çözen, yaratıcı düşünebilen, bilimsel araştırma ve buluş yapabilen bireyler olarak yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Araştırma kapsamında ele alınan gazetelerdeki BİLSEM'lerle ilgili olan haberlerin içeriğine baktığımızda, bu merkezlerin açılışı hakkında bilgiler, bu merkezlerden hizmet alan öğrencilerin başarıları ve bu merkezlerde görevli olan öğretmenlerin eğitimi konularının işlendiği görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminden resmi olarak birinci derecede sorumlu olan kurumdur. İncelenen gazetelerdeki 4 adet haber, MEB'in üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik çalışmaları ve dönemin MEB Bakanı'nın bu konuda basına yaptığı açıklamaları içermektedir. Bu haberlerin içeriğinden de anlaşılacağı üzere, üstün yetenekli çocukların tanınması ve eğitimi alanında MEB üzerine düşen sorumlulukları yeterince yerine getirememektedir. BİLSEM dışında MEB'e bağlı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında bu özellikteki çocukların eğitsel ihtiyaçlarına cevap verilememektedir. Bu durum, ülkemizdeki hem üstün yetenekli çocukların hem de bu çocukların ailelerinin mağduriyetine neden olmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) kararı ile *“üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması”* amacıyla 6 Mart 2012 tarihinde TBMM Üstün Yetenekli Çocukları Araştırma Komisyonu kurulmuştur. İncelenen gazetelerdeki 4 adet haberin, TBMM kararı ile kurulan bu komisyonla ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu komisyon; Kocaeli, Yalova ve İstanbul'da bulunan 10 eğitim kurumunda incelemeler yapmıştır. Ayrıca komisyon üyeleri, üstün yeteneklilerin eğitiminde dünyada önde gelen ülkeler arasında bulunduğu gerekçesiyle Yeni Zelanda, Güney Kore ve Almanya'da gözlemlerde bulunmuştur. Dolayısıyla gazetedeği ilgili haberlerin içeriğinde, bu komisyonun faaliyetleri ve bu faaliyetler hakkında yapılan açıklamalar yer almaktadır.

Ele alınan gazetelerdeki haberlerin 3'ü STK'ların, 2'si özel öğretim kurumlarının üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik yürüttüğü faaliyetlerle ilgilidir. Bu çalışmaların daha geniş kitlelere duyurulması bakımından gazete haberleri oldukça etkili bir tanıtım aracıdır. Özel öğretim kurumlarının ve STK'ların üstün yetenekli çocukların eği-

timine yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlerin sayısının artması bu alandaki alternatiflerin zenginleşmesi açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak özel öğretim kurumlarının bu öğrenciler için sunduğu eğitim faaliyetlerinin iyi planlanmamış olması ve bilimsel altyapısının sağlıklı oluşturulmamasından kaynaklanan birtakım sıkıntılar söz konusudur. Bununla birlikte özel öğretim kurumlarının bu hizmet karşılığında yüksek ücret talep etmesi, gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarının bu imkânlardan faydalanmasına engel teşkil etmektedir.

SONUÇ

Basın İlan Kurumu'nun Ocak 2012 sayısal verilerine göre Türkiye'de en çok okunan ve satışı olan ilk beş gazetede, 01 Ocak 2012 - 31 Aralık 2012 tarihleri arasında yayınlanmış haberler incelenmiş ve 54 adet haberin üstün yetenekli çocuklarla ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu haberlerin %96,3'ü Türkiye, % 3,7'si ise yurt dışı kaynaklı haberlerden oluşmaktadır. Araştırma kapsamındaki gazetelerde, üstün yetenekli çocuklarla ilgili 47 farklı başlıkta haber yayımlanmıştır. Bazı haberlerin birden çok gazetede aynı başlıkta yayımlandığı görülmüştür. "Üstün zekâlı öğrenciler 'atık yağdan sabun' üretti", "THK üstün zekâlı çocukları uçuracak" ve "Çocuğunuz erken okuyorsa üstün yetenekli olabilir" başlıklı haberler incelenen 5 gazetenin 3'ünde birden haber yapılmıştır. Bunun yanında üstün yetenekli çocuklara yönelik incelenen gazetelerdeki haber başlıklarından en ilgi çekici olanı "Taciz Cezasız Kalmadı" başlıklı haberdır. C Gazetesi'nin 12.03.2013 tarihli başlıklı haberinde, Türkiye'de üstün zekâlı çocuklara eğitim veren tek devlet okulu olan Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu'nda yaşanan ve mahkemeye intikal etmiş birbirine bağlı olaylardan bahsedilmektedir. Çocukların ad ve soyadlarının baş harflerinin kullanıldığı bu haberde, 9 yaşında iki çocuğun maruz kaldığı olayların gazetede ayrıntılı bir şekilde işlenmesi ve taraflar arasında geçen diyalogların okuyucularla paylaşılması oldukça düşündürücüdür. Mahkemede dava konu olmuş fiziksel ve psikolojik taciz olaylarının, C Gazetesi tarafından haber yapılış tarzı, bu iki çocuğun çeşitli yönlerden gelişimini zedeleyici nitelikler taşımaktadır. Oysa bütün medya kuruluşları, çocuklara yönelik haberlerin içeriklerinde, onların gelişimlerini olumsuz etkileyecek unsurların yer almasını engellemek için gereken özeni göstermelidir.

Yapılan içerik analizi sonucunda gazetelerdeki üstün yetenekli çocuklara ilişkin haberler, 11 farklı konuda gruplandırılmıştır. Bu haberler içinde "üniversitelerin üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik faaliyetleri" konusu öne çıkmaktadır. Üniversitelerde üstün yetenekli çocuklara ilişkin çalışmaların sayısının artması ve bu çalışmalarla ilgili haberlerin gazetelerde yer alması olumlu bir gelişmedir. 2013 yılı itibarıyla Türkiye'deki 21 üniversitede bu özellikteki çocukların eğitimine yönelik program

yürütülmektedir. Üniversiteler bünyesinde üstün yetenekli çocuklarla ilgili çalışmaların ülke çapında genişletilerek diğer üniversitelerde de hayata geçirilmesi, bu çocukların olağanüstü potansiyellerinin geliştirilmesi adına olumlu bir etki oluşturacağı düşünülmektedir.

İncelenen gazetelerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) kararı ile 6 Mart 2012 tarihinde kurulan TBMM Üstün Yetenekli Çocukları Araştırma Komisyonu ve bu komisyonun faaliyetleriyle ilgili 4 adet habere yer verilmiştir. Bu komisyon, üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması amacıyla kurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, hem yurt içinde hem de yurt dışında bir dizi gezi ve temaslar yapılmıştır. Komisyon, yapmış olduğu bu çalışmalarını tamamlayarak bir rapor oluşturmuş ve bu raporu TBMM Başkanlığı'na sunmuştur. Raporunda; üstün yetenekli çocukların tespit edilmesi ve eğitimi alanında bazı tespit ve önerilerde bulunmuştur. Ancak bu komisyon, kurulduğu tarihten bu yana, ülkemizdeki üstün yetenekli çocuklar ve ailelerinin haklarına yönelik işlevsel ve somut bir katkı sağlayamamıştır. Bu noktada günlük gazetelerin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirerek, TBMM Üstün Yetenekli Çocukları Araştırma Komisyonu'nda sunulan önerilerin ve alınan kararların hayata geçip geçmemesinin takipçisi olmalıdır.

Üstün yetenekli çocukların ileri zihinsel kapasitelerine uygun imkânlarla sahip olamamaları, onların mutsuz olmasına ve yeteneklerinin körelmesine yol açmaktadır. Bunun yanında üstün yetenekli çocukların doğuştan getirdikleri yeteneklerini geliştirmesini sağlayacak, onların meraklarını teşvik edecek olanaklara kavuşması için toplumun duyarlılığına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda; anne-babalara, eğitimcilere, üniversitelere, rehberlik merkezlerine, okul-aile birliklerine, sivil toplum kuruluşlarına, çocuk derneklerine ve medyaya kritik roller düşmektedir. Kitle iletişim araçları içinde özellikle gazete ve dergilerin desteği, toplumun bu konuda bilinçlendirilmesinde çok önemlidir. Son olarak günlük gazeteler, yalnızca üstün yetenekli çocukların başarıları ve bu çocuklara yönelik etkinlikleri duyurmakla kalmayıp, toplum içinde olağanüstü yeteneklerin farkedilmesi ve geliştirilmesine yönelik ülke ölçekli politikaların oluşturulmasında itici bir güç olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aziz, A. (2006). *Televizyon ve Radyo Yayıncılığı*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Bektaş, A. (2002). *Siyasal Propaganda, Tarihsel Evrimi ve Demokratik Toplumdaki Uygulamaları*, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Feldhusen, J.F. (2005). "Giftedness, Talent, Expertise and Creative Achievement". *Conceptions of Giftedness*. (Ed: Robert J. Sternberg, Janet E. Davidson). Cambridge: Cambridge University Press.
- Gökçe, O. (1998). *İletişim Bilimlerine Giriş, İnsanlararası İlişkilerin Sosyolojik Analizi*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Güz, N. (2005). *Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Işık, M. (2000). *İletişimden Kitle İletişimine*, Konya: Mikro Yayınları.
- Kokot, S. (1999). *Help-Our Child is Gifted* (Revision Edition). Readford House Publication, Henkos Printers (Pty) Ltd. Republic of South Africa.
- Köknel, Ö. (1998). *Zorlanan İnsan*. 4. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Moore, A.D. (1992), "Gifted and Talented Children and Youth". *Exceptionalities in Children and Youth*. Lyndal Mc. Bullock (Eds.), Allyn and Bacon Inc, USA.
- Singer, J.L., & Singer, D.G. (1998). Barney & Friends as entertainment and education: Evaluating the quality and effectiveness of a television series for preschool children. In J. K. Asamen & G. L. Berry (eds.), *Research paradigms, television, and social behavior* (pp. 305-367). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Şirin, M.R., & Kulaksızoğlu, A. & Bilgili, A.E. (2004). *Politikalar ve Strateji Belirleme Raporu*. No:70, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Özsoy, Y., & Özyürek; M., & Eripek, S. (1989). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar* (2. Baskı), Ankara: Karatepe Yayınları.
- Timisi, N. (2003). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Tokgöz, O. (1994). "1991 Genel Seçimlerinde Refah Partisi: Siyasal ve Reklâmlarda Yer Alan İmgeler ve Söylem Üzerine Bir Araştırma", *Amme İdaresi Dergisi*, 27(1): 19-41.